

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Затверджено
наказом ректора

ТИМЧАСОВИЙ СТАНДАРТ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ Другий (магістерський) рівень вищої освіти (сьомий рівень НРК України)

СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ Магістр

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 10 Природничі науки

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 106 Географія

Схвалено Вченою радою університету 27 березня 2017 року, протокол № 5

Тимчасовий стандарт підготовки	<u>магістра</u>
за спеціальністю	<u>106 «Географія»</u>
за освітніми програмами	<u>«Географія», «Економічна та соціальна географія», «Географія рекреації та туризму», «Географічна картографія і дистанційне зондування Землі»</u>
Тип диплому	<u>одиничний</u>
Обсяг програми	<u>90 кредитів ЄКТС</u>
Нормативний термін навчання	<u>1,5 роки (на основі диплома бакалавра)</u>

Вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за програмою, і вимоги до професійного відбору вступників.

Умови прийому розробляє Міністерство освіти і науки України. Згідно з ними Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна розробляє власні правила прийому, які затверджуються Міністерством освіти і науки України.

Навчання за освітніми програмами підготовки магістра за спеціальністю 106 «Географія» можуть громадяни України, зарубіжних країн, інші, які мають базову вищу освіту за освітньою програмою підготовки бакалавра. Абітурієнти повинні мати державний документ про освіту встановленого зразка.

Вступники, що мають диплом бакалавра за спеціальністю 106 «Географія», проходять конкурсний відбір за результатами вступних випробувань зі спеціальності та іноземної мови. Вступні випробування зі спеціальності проводяться державною мовою, з іноземної мови – відповідною іноземною мовою.

Для забезпечення ефективності реалізації завдань освіти і професійної підготовки, які визначені в освітній програмі підготовки магістра за спеціальністю 106 «Географія» вступники, що мають диплом бакалавра з інших спеціальностей (окрім 106 «Географія»), проходять конкурсний відбір за результатами вступних випробувань зі спеціальності, додаткового фахового екзамену, іноземної мови. Вступні випробування зі спеціальності та додаткового фахового екзамену проводяться державною мовою, з іноземної мови – відповідною іноземною мовою.

Громадяни інших держав приймаються на навчання за спеціальністю 106 «Географія» на підставі міжнародних договорів на умовах, визначених закладом із цими договорами, а також договорів, укладених навчальним

зкладом із зарубіжними навчальними закладами, організаціями, або індивідуальних договорів, контрактів.

Усі вступники користуються рівними правами незалежно від статі, расової, національної приналежності, соціального майнового стану, роду та характеру занять, світоглядних переконань, віросповідання, місця проживання та інших обставин.

Особливих протипоказань щодо навчання за спеціальністю 106 «Географія» з точки зору психологічних властивостей особи, вікових або інших обмежень не існує. Медичні протипоказання – у відповідності до діючого переліку абсолютних медичних протипоказань до прийому абітурієнтів у ВНЗ.

Мета програми: забезпечити фундаментальну теоретичну та практичну підготовку висококваліфікованих кадрів, які б набули глибоких міцних знань для виконання професійних завдань та обов'язків науково-дослідницького й інноваційного характеру у галузі географічних наук, педагогіки та методики вищої освіти, здатності до самостійної діяльності в умовах вищих навчальних закладів різного науково-педагогічного рівня акредитації.

Характеристики програми:

- предметна область (галузь знань): 10 «Природничі науки»;
- основна зорієнтованість програми: на особистість, практично-дослідницька, можливе продовження навчання в аспірантурі за географічними спеціалізаціями;
- спрямованість програми: комбінована (дослідницько-прикладна);
- відмінності від інших подібних програм: посилена практична, геоінформаційна підготовка, можливе стажування на підприємствах та у вищих навчальних закладах за кордоном.

Програмні компетентності

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна готує випускників за спеціальністю 106 «Географія» як соціальних особистостей, здатних вирішувати певні проблеми і задачі діяльності за умови оволодіння системою програмних інтегральних, загальних і спеціальних (фахових) компетентностей.

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні задачі та практичні проблеми при вивченні географічних об'єктів і процесів у різних масштабах як у просторі, так і в часі, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

- базові знання фундаментальних наук в обсязі, необхідному для засвоєння географічних дисциплін;
- базові знання в галузі сучасних інформаційних технологій; навички застосування програмних засобів; уміння створювати бази даних та використовувати Інтернет-ресурси;

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу інформації;
- здатність генерувати нові ідеї;
- здатність до адаптації та дії в новій ситуації, пов'язаній з роботою за фахом;
- здатність працювати в міжнародному контексті та в глобальному інформаційному середовищі за професією;
- здатність до ділових комунікацій у професійній сфері, знання основ менеджменту, етики ділового спілкування, навички роботи в команді;
- розуміння та сприйняття етичних норм поведінки відносно інших людей і відносно природи (принципи гуманізму, етики, біо-, еко- та геоетики);
- визнання морально-етичних аспектів досліджень і необхідності інтелектуальної доброчесності, а також професійних кодексів поведінки.

Спеціальні (фахові) компетентності:

- знання наукових теорій, концепцій і парадигм географічних наук, зокрема фізичної географії, економічної та соціальної географії, географії рекреації та туризму;
- розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку та взаємодії природи і суспільства й уміння їх використовувати у професійній, соціальній, педагогічній діяльності;
- володіння основами дослідницької діяльності, уміння застосовувати загальнонаукові та спеціальні методи досліджень, дослідницькі навички;
- здатність використовувати професійні знання з фізичної та соціально-економічної географії у процесі комплексного вивчення територій;
- здатність використовувати теоретичні знання і практичні навички системного аналізу, географічного моделювання та прогнозування географічних об'єктів і процесів;
- знання про основні підходи та особливості моніторингу соціально-економічного розвитку регіонів;
- здатність використовувати професійно профільовані знання і практичні навички для розробки та впровадження механізмів територіального менеджменту, районного планування, складання планів та програм соціально-економічного розвитку регіонів;
- здатність використовувати професійно профільовані знання й практичні навички для управління туристсько-рекреаційною діяльністю регіонів, складання планів та програм її регіонального розвитку;
- здатність застосовувати знання в галузі картографії у процесі розв'язання професійних задач, побудови картографічних моделей у сфері фізичної географії, економічної та соціальної географії, географії рекреації та туризму;
- здатність використовувати географічні інформаційні технології для вирішення дослідницьких завдань у галузі фізичної географії, економічної та соціальної географії, географії рекреації та туризму;
- здатність застосовувати уміння роботи зі статистичними базами даних, збору, узагальнення та обробки статистичної інформації та її графічної

візуалізації у географічних дослідженнях;

- здатність проводити підготовчі заходи та польові суспільно-географічні дослідження, використовувати універсальні аналітичні методи та прийоми обробки статистичних даних;

- здатність здійснювати педагогічну діяльність та викладати дисципліни професійної підготовки у вищих навчальних закладах.

Програмні результати навчання

Після успішного завершення програми здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 106 «Географія» має продемонструвати такі результати:

Знання:

- основні теоретико-методологічні проблеми фізичної географії, економічної та соціальної географії, географії рекреації та туризму;

- головні закономірності глобальних проблем сучасності, глобалізації, глобалістики;

- базові концепції та методики зарубіжної природничої та суспільної географії, сучасні напрями географічних досліджень окремих національних шкіл;

- теоретичні та методичні основи моніторингу і менеджменту навколишнього середовища;

- теоретичні та методичні основи моделювання і прогнозування територіального розвитку природи;

- сутність, класифікація, чинники, закономірності розвитку суспільно-просторових процесів;

- сутність та механізми інформаційних процесів у соціогеосистемах;

- теоретичні та методичні основи суспільно-географічного моделювання і прогнозування;

- функції, принципи і методи управління в туристсько-рекреаційній діяльності;

- геопросторові аспекти організації, розвитку і функціонування рекреаційно-туристичної сфери світу;

- наукові основи теоретичної картографії, сучасні картографічні концепції та наукові теорії;

- теоретичні основи і прикладні засоби впровадження геоінформаційних систем та технологій, апаратних і програмних засобів розробки схем територіального менеджменту в різних предметних галузях;

- форми, методи і прийоми навчальної діяльності у вищих навчальних закладах.

Уміння і навички:

- використовувати сучасні знання географічних наук для отримання нових наукових результатів у галузі фізичної географії, економічної та соціальної географії, географії рекреації та туризму;

- планувати, організовувати та проводити стаціонарні, напівстаціонарні і польові географічні дослідження;
- володіти сучасними методами, формами організації та засобами науково-дослідницької діяльності, прийомами наукового аналізу фізико-географічних та суспільно-географічних процесів;
- практичне застосування новітніх технологій створення картографічних творів;
- навички роботи з геоінформаційними системами і застосування геоінформаційних технологій у територіальному менеджменті;
- використовувати спеціальне програмне забезпечення для обробки статистичних даних та отримання нової інформації у природничо-географічних та суспільно-географічних дослідженнях;
- застосовувати методичний інструментарій моніторингу і менеджменту навколишнього середовища;
- володіти методами моделювання і прогнозування фізико-географічних явищ і процесів;
- виявляти актуальні напрями досліджень територіальної організації суспільства, досліджувати територіальну організацію суспільства на різних ієрархічних рівнях його життєдіяльності;
- володіти методами суспільно-географічного моделювання і прогнозування, використовувати знання для оцінки і прогнозу суспільно-географічних процесів у соціогеосистемах різних ієрархічних рівнів;
- розробляти прогнози розвитку процесів формування та використання природних, трудових, фінансових, технологічних ресурсів, демо-, промислово-, аграрно- та соціально-просторових процесів у регіонах;
- аналізувати туристсько-рекреаційний потенціал територій щодо здійснення того чи іншого виду рекреаційної діяльності;
- аналізувати регіональні відмінності рекреаційно-туристичної сфери за різноманітними картографічними та статистичними джерелами;
- застосовувати уміння і навички навчально-методичної діяльності у вищих навчальних закладах.

Придатність до працевлаштування

Фахівець, підготовлений до роботи за спеціальністю 106 «Географія», може залучатись до таких видів економічної діяльності (за ДК 009:2010):

<i>Код КВЕД</i>		<i>Назва економічної діяльності</i>
<i>Розділ</i>	<i>Клас</i>	
Секція М		ПРОФЕСІЙНА, НАУКОВА ТА ТЕХНІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ
72		<i>Наукові дослідження та розробки</i>
	72.1	Дослідження й експериментальні розробки у сфері природничих і технічних наук
	72.19	Дослідження й експериментальні розробки у сфері інших природничих і технічних наук

	72.20	Дослідження й експериментальні розробки у сфері суспільних і гуманітарних наук
Секція N		ДІЯЛЬНІСТЬ У СФЕРІ АДМІНІСТРАТИВНОГО ТА ДОПОМІЖНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ
79		<i>Діяльність туристичних агентств, туристичних операторів, надання інших послуг бронювання та пов'язана з цим діяльність</i>
	79.11	Діяльність туристичних агентств
	79.12	Діяльність туристичних операторів
	79.90	Надання інших послуг бронювання та пов'язана з цим діяльність
Секція O		ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ Й ОБОРОНА; ОBOB'ЯЗКОВЕ СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ
84		<i>Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування</i>
	84.11	Державне управління загального характеру
	84.12	Регулювання у сферах охорони здоров'я, освіти, культури та інших соціальних сферах, крім обов'язкового соціального страхування
	84.13	Регулювання та сприяння ефективному веденню економічної діяльності
	84.21	Міжнародна діяльність
Секція P		ОСВІТА
85.3		<i>Середня освіта</i>
	85.31	Загальна середня освіта
	85.32	Професійно-технічна освіта
85.4		<i>Вища освіта</i>
	85.42	Вища освіта
85.5		Інші види освіти
	85.51	Освіта у сфері спорту та відпочинку
85.6		Допоміжна діяльність у сфері освіти
	85.60	Допоміжна діяльність у сфері освіти
Секція R		МИСТЕЦТВО, СПОРТ, РОЗВАГИ, ВІДПОЧИНОК
91		<i>Функціонування бібліотек, архівів, музеїв та інших закладів культури</i>
	91.03	Діяльність із охорони та використання пам'яток історії, будівель та інших пам'яток культури
	91.04	Функціонування ботанічних садів, зоопарків і природних заповідників
93		<i>Діяльність у сфері спорту, організування відпочинку та розваг</i>
	93.29	Організування інших видів відпочинку та розваг
Секція S		НАДАННЯ ІНШИХ ВИДІВ ПОСЛУГ
94		<i>Діяльність громадських організацій</i>
	94.11	Діяльність організацій промисловців і підприємців, професійних організацій
	94.12	Діяльність професійних громадських організацій
	94.20	Діяльність професійних спілок
	94.99	Діяльність інших громадських організацій

Фахівець може займати первинні посади і підготовлений до роботи в галузі економіки за ДК 003-2010:

Код КП	Професійні назви робіт
2148.2	Картограф

2148.2	Картограф-укладач
2148.2	Фахівець з геосистемного моніторингу навколишнього середовища
2148.2	Фахівець з дистанційного зондування Землі та аерокосмічного моніторингу
2149.2	Інженер з охорони навколишнього середовища
2149.2	Інженер-дослідник
2310.2	Викладач вищого навчального закладу
2320	Викладач професійного навчально-виховного закладу
2320	Вчитель середнього навчально-виховного закладу
2340	Вчитель спеціалізованого навчального закладу
2351.2	Методист
2352	Інспектор-методист навчальних закладів
2433.2	Інженер з науково-технічної інформації
2442.1	Науковий співробітник (археографія, археологія, географія, кримінологія, палеографія, соціологія)
2442.2	Географ
2442.2	Палеогеограф
2442.2	Палеограф
2442.2	Географ (фізична географія)
2442.2	Географ (політична географія)
2442.2	Географ-економіст
2442.2	Фахівець з міського та районного планування
2442.2	Фахівець з розміщення продуктивних сил та регіональної економіки
2442.2	Фахівець з управління природокористуванням
2481.2	Туризмознавець
3439	Інспектор з туризму
4221	Агент з організації туризму

Можливості подальшого навчання

Після закінчення навчання за спеціальністю за спеціальністю 106 «Географія» випускники можуть продовжити навчання а аспірантурі для здобуття наукового ступеня доктор філософії (географія), у вищих навчальних закладах для здобуття вищої освіти за іншою спеціальністю, у тому числі за кордоном.

Стиль викладання, навчання та система оцінювання

Серед основних підходів до навчання у магістратурі застосовуються: проблемно-орієнтовне навчання, самонавчання з елементами дослідницької роботи. Основні традиційні методи навчання – пояснювально-ілюстративний, частково-пошуковий, проблемного викладання, «мозковий штурм». Поряд із традиційними методами навчання використовуються й інтерактивні, зокрема ділові ігри, моделювання, проектування тощо.

Під час поточного контролю знань та умінь використовуються такі методи оцінювання: контрольні роботи, захист практичних, лабораторних робіт, доповіді на семінарських заняттях, індивідуальні розрахункові та творчі роботи.

Вивчення всіх дисциплін завершується складанням підсумкового контролю (залікового чи екзаменаційного).

Для кожного навчального року передбачена вагома практична підготовка (1-й рік навчання – науково-дослідницька і виробнича практики, 2-й рік навчання – асистентська практика).

Для студентів заочної (дистанційної) освіти широко використовуються контрольні роботи.

Форми атестації здобувачів вищої освіти

Атестація осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах, проводиться на основі аналізу успішності навчання, оцінювання якості вирішення випускниками задач діяльності, що передбачені освітньою програмою, та рівня сформованості компетентностей вирішувати ці задачі.

Атестацію випускників магістратури після виконання студентом навчального плану в повному обсязі здійснює Екзаменаційна комісія у формі публічного захисту дипломної роботи.

Дипломна робота магістра передбачає проведення аналізу та теоретичної розробки (дослідження процесів і об'єктів) актуальних питань, проблем у фізичній географії, економічній та соціальній географії, географії рекреації та туризму, географічній картографії, практичної апробації отриманих результатів, оприлюднення отриманих результатів на конференціях та семінарах регіонального, всеукраїнського та міжнародного рівнів, наявність щонайменше 1 публікації. Обсяг та структура роботи встановлюється вищим навчальним закладом. Робота перевіряється на наявність плагіату згідно з процедурою, визначеною системою забезпечення вищим навчальним закладом якості освітньої діяльності та якості вищої освіти.